

Hoge verwachtingen gaan over (n)u

Lectoraat Didactiek van hoge verwachtingen

Presentatie Schoolopleidersmiddag

Rotterdamse Vragenlijst 'Hoge Verwachtingen in de Klas'

Deze vragenlijst biedt docenten de mogelijkheid om inzicht te krijgen of, en in welke mate, zij de onderliggende principes van de Didactiek van Hoge Verwachtingen toepassen in hun lessen.

Presentatie

Gosse Romkes | romkg@hr.nl

Shyro van Nieuwenhuijsen | niesa@hr.nl

Luuk van Schie | schlu@hr.nl

Verantwoordelijk Lectoren

Lia Voerman | voera@hr.nl

Jarise Kaskens | kasjm@hr.nl

26 maart 2025

Hoge verwachtingen gaan over (n)u

Lectoraat Didactiek van hoge verwachtingen

Doel presentatie

Doelstelling 1. Bekendheid geven vragenlijst

Doelstelling 2. Enige resultaten presenteren

Doelstelling 3. VMBO/MBO interesseren

Hoge verwachtingen gaan over (n)u

Lectoraat Didactiek van hoge verwachtingen

Opzet presentatie

Deel 1. Kennismaking Vragenlijst

Deel 2. Doel & Opzet

Deel 3. Wat is Didactisch H/L Verwachtingen?

Deel 4. Eerste Resultaten Pilot 3

Deel 5. Vragen/opmerkingen?

Deel 6. Meedoen Leerwegen VMBO/MBO?

Blader maar eens door de vragenlijst

- Op welke vraag zou je hoog willen scoren?
- Welke vragen komen er bij je op?
- Wat valt je direct op?

HET LESGEVEN VAN MIJN DOCENT

Jouw docent helpt mee bij het ontwikkelen van een nieuwe vragenlijst. Deze vragenlijst gaat over het lesgeven door docenten. Zoals hoe zij vragen stellen of hoe zij leerlingen helpen bij zelfstandig werken. De vragenlijst wordt ingevuld door leerlingen. Met de resultaten kunnen docenten hun lesgeven beter afstemmen op het leren van leerlingen in de klas.

We willen jou graag om hulp vragen bij het ontwikkelen van deze nieuwe vragenlijst. Wil je daarom aangeven hoe vaak jouw docent bepaalde dingen doet in de les? Wat je invult blijft privé: jouw docent kan niet zien wat je hebt ingevuld. Eén van de leerlingen verzamelt alle formulieren en stopt ze in een enveloppe die wordt gesloten. Als je een vraag niet goed begrijpt, kun je je docent om uitleg vragen. We beginnen met een paar algemene vragen.

ALGEMENE VRAGEN

1	Noteer de naam van je school op de lijn:	
2	Op welk schooltype zit je?	Zet kruisje: ☐ vmbo BB ☐ vmbo KB ☐ vmbo GL ☐ vmbo TL ☐ havo ☐ vwo ☐ MBO ☐ anders
3	In welke klas zit je?	Zet kruisje: ☐ 1 ^{ste} ☐ 2 ^{de} ☐ 3 ^{de} ☐ 4 ^{de} ☐ 5 ^{de} ☐ 6 ^{de}
4	Hoe zie je jezelf?	Zet kruisje: ☐ jongen ☐ meisje ☐ andere ☐ zeg dat liever niet
5	Noteer de naam van jouw docent op de lijn:	
6	Had je deze docent vorig jaar ook?	Zet kruisje: ☐ ja ☐ nee
7	Noteer het vak van jouw docent op de lijn:	
8	Noteer jouw beoordeling voor dit vak op de lijn:	

VOORBEELD

Nu volgen uitspraken over wat jouw docent doet in de les. Eerst leggen we uit hoe je kunt invullen.

		1	2	3	4	5	6	7	
1	Mijn docent stelt mij vragen tijdens de les.	Nooit	☐	☐	☐	☐	☒	☐	Altijd
2	Mijn docent vertelt me waar ik goed in ben bij dit vak.	Nooit	☐	☐	☐	☒	☒	☐	Altijd

Bij uitspraak 1 is het vakje zes aangekruist. Dit betekent dat de situatie voor jou *bijna altijd* voorkomt in een les. Bij uitspraak 2 is eerst vakje 5 aangekruist. Later is dit verbeterd door vakje 5 helemaal in te kleuren en vakje 6 aan te kruisen. *Jouw kruisje* geeft steeds het juiste antwoord aan.

VRAGEN STELLEN

Hieronder staan uitspraken over hoe jouw docent vragen stelt in de les.

		1	2	3	4	5	6	7	
1	Mijn docent stelt mij vragen tijdens de les.	Nooit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Altijd
2	Mijn docent stelt vaak vragen aan dezelfde leerlingen.	Nooit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Altijd
3	Mijn docent geeft genoeg tijd om na te denken over mijn antwoord.	Nooit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Altijd
4	Mijn docent geeft iedereen even vaak de beurt om een antwoord te geven.	Nooit	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Altijd

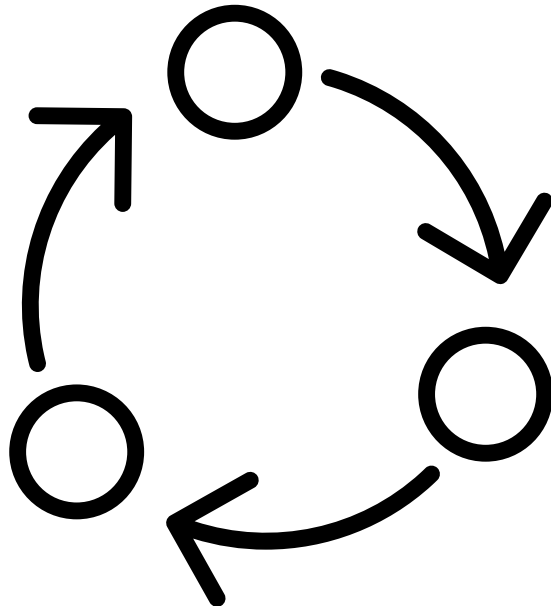
Pagina 1 van 4

Wetenswaardigheden

Pilot 1 – 2 – 3

Zes rubrieken (78 items)

- 0. Algemeen (8*)
- 1. Vraagstellen (23*)
- 2. Reacties docent (10*)
- 3. Aanwijzingen geven (15*)
- 4. Uitleggen (10*)
- 5. Overige verwachtingsaspecten (12)

Tien subschalen

1. Vraagstellen

- 1.1 Doorvragen naar dieper begrip leerstof
- 1.2 Eerlijke en inclusieve beurttoewijzing
- 1.3 Antwoordtijd en –ruimte bieden
- 1.4 Persoonlijke aandacht en waardering

2. Reacties geven

- 2.1 Leerbevorderende feedback

3. Aanwijzingen geven

- 3.1 Leerbevorderende aanwijzingen
- 3.2 Leermomentum-overname

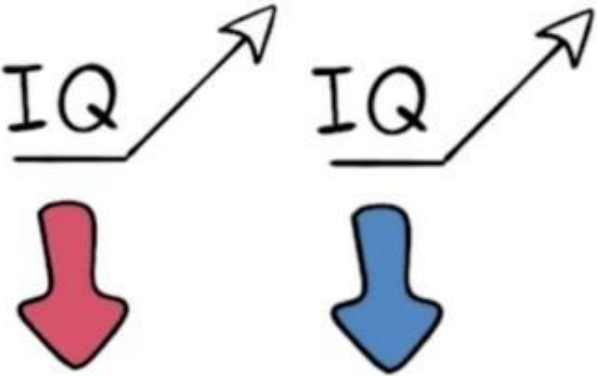
4. Uitleggen

- 4.1 Motiverend en stimulerend uitleggen

5. Overige verwachtingsaspecten

- 5.1 Hoge verwachtingen “uitspreken” op klasniveau
- 5.2 Hoge verwachtingen “uitspreken” op individueel niveau

Rosenthal & Jacobson 1968

Brophy, 1985

1. Wait less time for lows to answer (Allington, 1980; Rowe, 1974; Taylor, 1979).
2. Give lows the answer or call on someone else rather than trying to improve their response through repeating the question, providing clues, or asking a new question (Brophy & Good, 1970b; Jeter & Davis, Note 6).
3. Inappropriate reinforcement: rewarding inappropriate behavior or incorrect answers by lows (Kleinfeld, 1975; Rowe, 1974; Weinsteinn, 1976; Amato, Note 7; Fernandez, Espinosa, & Dornbusch, Note 8; Taylor, Note 9).
4. Criticizing lows more often for failure (Babad, Inbar & Rosenthal, in press; Brophy & Good, 1970b; Cooper & Baron, 1977; Good et al., 1980; Good, Sikes & Brophy, 1973; Rowe, 1974; Smith & Luginbuhl, 1976; Jones Note 10; Medinnus & Unruh, Note 11).
5. Praising lows less frequently than highs for success (Babad et al., in press; Brophy & Good, 1970b; Cooper & Baron, 1977; Firestone & Brody, 1975; Good et al., 1980; Good et al., 1973; Martinek & Johnson, 1979; Page, 1971; Rejeski, Darracott & Hutglar, 1979; Meddinus & Unruh, Note 11; Spector, Note 12).
6. Failure to give feedback to the public responses of lows (Brophy & Good, 1970b; Good et al., 1973; Jeter & Davis, Note 6; Willis, 1970).
7. Generally paying less attention to lows or interacting with them less frequently (Adams & Cohen, 1974; Blakey, 1970; Kester & Letchworth, 1972; Page, 1971; Rist, 1970; Rubovits & Maehr, 1971; Given, 1974).
8. Calling on lows less often to respond to question (Rubovits & Maehr, 1971; Davis & Levine, Note 13; Mendoza, Good & Brophy, Note 14).
9. Seating lows farther away from the teacher (Rist, 1970).

10. Demanding less from lows. This shows up in a variety of ways. Beez (1968) not only found that tutors with high expectations attempted to teach more words to their students than teachers with low expectations did, but that they taught with more rapid pacing and less extended explanation and repetition of definitions and examples. The studies of inappropriate reinforcement mentioned above indicate that teachers may accept low quality or even incorrect responses from low-expectation students. Several studies found that teachers are more likely to attempt to improve a poor response from a high expectation student than from a low expectation student. In addition, Evertson, Brophy, and Good (Note 15) found that when they did attempt to improve responses, teachers were more likely to simply repeat the question to high-expectation students but to give help or clues to low-expectation students. Other differences fitting in this category are discussed in the following section on differential treatment of groups and classes.
11. General differences in type and initiation of individualized interactions with students: Teachers interact with low expectation students more privately than publicly, and monitor and structure their activities more closely (Brophy & Good, 1974 discuss these differences in detail).

Teachers may also impede the learning progress of low-expectation students in the following ways, which were omitted from the Brophy and (1974) list or were identified since that list was compiled:

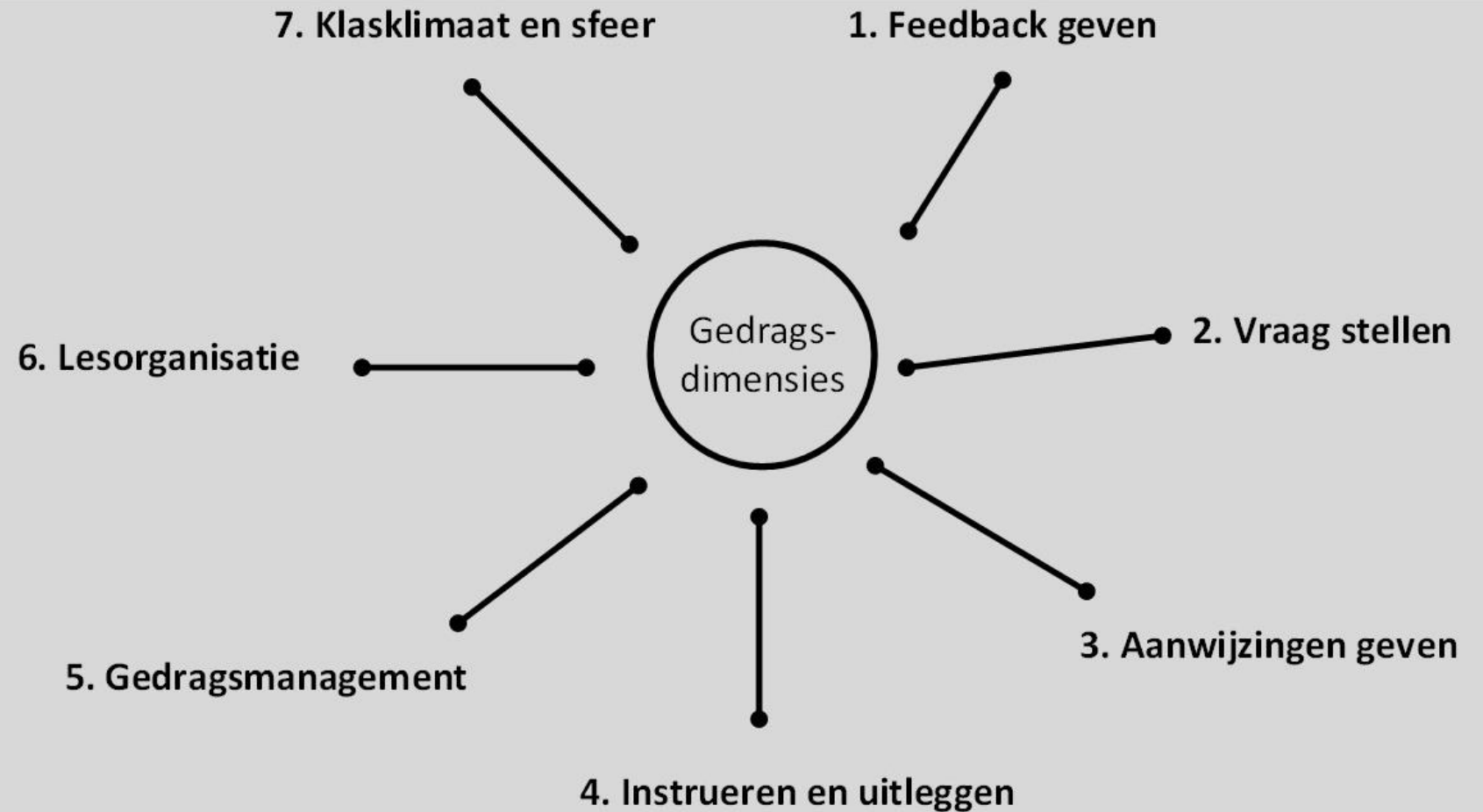
12. Differential administration or grading of tests or assignments, in which high- but not low-expectation students are given the benefit of the doubt in borderline cases (Finn, 1972; Cahen, Note 16; Heapy & Seiss, Note 17).
13. Less friendly interaction with low-expectation students, including less smiling and other non-verbal indicators of support (Babad, et al., in press; Chaikin, Sigler, & Derlaga, 1974; Kester & Letchworth, 1972; Meichenbaum, Bowers, & Ross, 1969; Page, 1971; Smith & Luginbuhl, 1976).
14. Briefer and less informative feedback to the questions of low-expectation students (Cooper, 1979; Cornbleth, Davis, & Button, Note 18).
15. Not only less smiling and non-verbal warmth, but less eye contact and non-verbal communication of attention and responsiveness (forward lean, positive head nodding) in interaction with lows (Chaikin et al., 1974).
16. Less intrusive instruction of lows/more opportunity for them to practice independently (Anderson & Rosenthal, 1968; Beez, 1968; Allington, 1980; Brophy, et al., 1981).
17. Less use of effective but time consuming instructional methods with lows when time is limited (Swann & Snyder, 1980).

Doel	De kenmerken van hoge en lage verwachtingen leraren ordenen volgens de bevindingen van Brophy.		
Groep	Viertal (7x4)		
Tijd	6'		
Materiaal	Werkblad en kaartjes		
Instructie	1. Verdeel de kaartjes evenredig over de groep 2. Plaats het werkblad in het midden van de groep 3. Plaats om de beurt een kaartje op het werkblad 4. Alles alle kaartjes geplaatst zijn kunnen jullie elk nog een aanpassing maken 5. Controleren van eigen werk	Samen	1'
Afronden	1. Welke categorieën herkennen jullie? 2. Welke kwaliteit heb je gezien bij de ander?	Klassikaal	3'
Klaar	-	Alleen	

Didactisch en pedagogisch handelen	Lage verwachtingen	Hoge verwachting
Wachttijd bij vraagstellen		
Reactie na een fout antwoord		
Prijzen bij verkeerd antwoord		
Bekritiseren bij niet goede bijdrage		
Beurttoewijzing bij openvragen aan de klas		
Aandacht/interactie in de klas		
Gericht vragenstellen		
Plaats in de klas		
Gevraagde kwaliteit van lesopdrachten		
Socializen op klasniveau en onderonsjes		
Voordeel twijfel bij beoordelen		
Vriendelijkheid		
Kwantiteit en kwaliteit van feedback		
Oogcontact en non-verbale communicatie		
Karakter van instructie en uitleg		
Instructiemethode en lesopdrachten		

Didactisch en pedagogisch handelen	Lage verwachtingen	Hoge verwachting
Wachttijd bij vraagstellen	Beperkte denktijd geven	Ruime denktijd geven
Reactie na een fout antwoord	Snel naar andere leerling gaan	Doorvragen en helpen
Prijzen bij verkeerd antwoord	Positief reageren	Gepast reageren
Bekritisieren bij niet goede bijdrage	Vaker bekritisieren	Weinig bekritiseert
Beurttoewijzing bij openvragen aan de klas	Weinig complimenten	Veel complimenten
Aandacht/interactie in de klas	Beperkte beurttoewijzing bij open vragen in de klas	Frequente beurttoewijzing bij open vragen in de klas
Gericht vragenstellen	Beperkt erbij betrokken	Sterk erbij betrokken
Plaats in de klas	Verder weg van leraar	Dichterbij leraar
Gevraagde kwaliteit van lesopdrachten	Acceptatie lagere kwaliteit	Geen acceptatie lagere kwaliteit
Socializen op klasniveau en onderonsjes	Beperkt aantal sociale interacties	Veel sociale interacties
Voordeel twijfel bij beoordelen	Geen voordeel twijfel	Wel voordeel twijfel
Vriendelijkheid	Minder vriendelijk bejegening	Vriendelijke bejegening
Kwantiteit en kwaliteit van feedback	Weinig informatieve feedback	Veel informatief feedback
Oogcontact en non-verbale communicatie	Weinig oogcontact	Veel oogcontact
Karakter van instructie en uitleg	Beknopt en op afstand blijvend uitleggen	Uitvoerige en op interactie gericht uitleggen
Instructiemethode en lesopdrachten	Minder autonomie, minder uitdaging, minder leuk	Meer antoniem, meer uitdaging en stimulerender

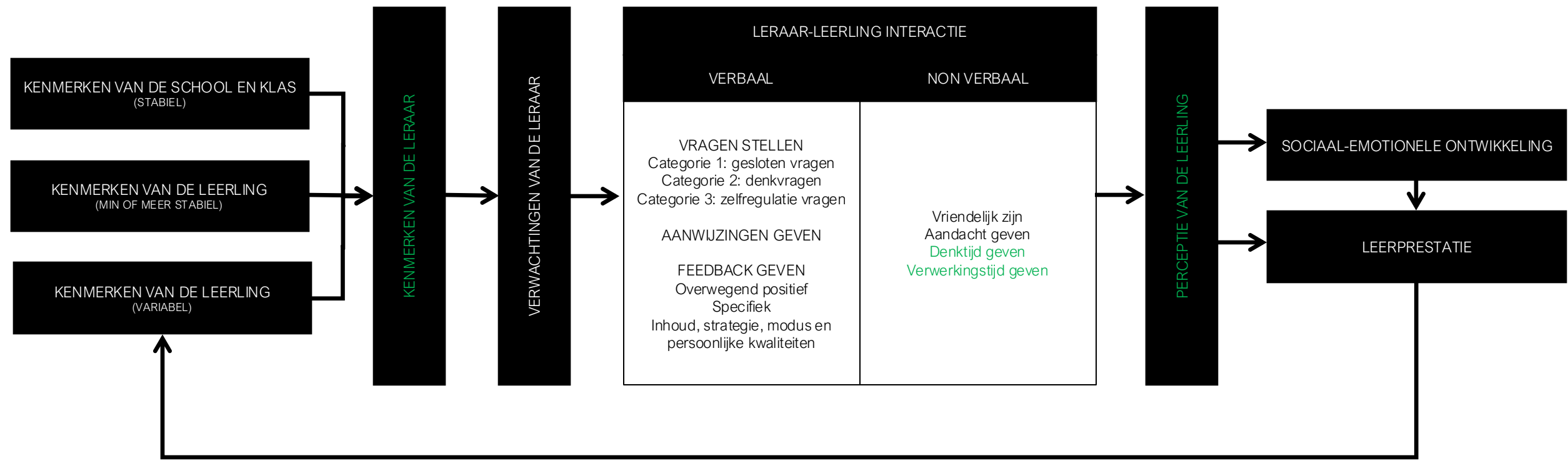
Rubie-Davies, 2015

Voerman, 2021

Voerman, 2021

Rotterdamse Vragenlijst 'Hoge Verwachtingen in de klas' (2023)

Algemene vragen

1. School, 2. Schooltype, 3. Klas, 4. Gender, 5. Docent, 6. Vorig jaar gehad, 7. Schoolvak, 8. Gemiddeld cijfer.

Tien subschalen

1. Vraagstellen

- 1.1 Doorvragen naar dieper begrip leerstof
- 1.2 Eerlijke en inclusieve beurttoewijzing
- 1.3 Antwoordtijd en –ruimte bieden
- 1.4 Persoonlijke aandacht en waardering

2. Reacties geven

- 2.1 Leerbevorderende feedback

3. Aanwijzingen geven

- 3.1 Leerbevorderende aanwijzingen
- 3.2 Leermomentum-overname

4. Uitleggen

- 4.1 Motiverend en stimulerend uitleggen

5. Overige verwachtingsaspecten

- 5.1 Hoge verwachtingen “uitspreken” op klasniveau
- 5.2 Hoge verwachtingen “uitspreken” op individueel niveau

Resultaten: Algemeen informatie Pilot 3 van 26 klassen

Vak

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Aardrijkskunde	58	11,1	11,1	11,1
	Economie	48	9,2	9,2	20,2
	Engels	36	6,9	6,9	27,1
	Filosofie	39	7,4	7,4	34,5
	Frans	115	21,9	21,9	56,5
	Levensbeschouwing	23	4,4	4,4	60,9
	Maatschappijleer	82	15,6	15,6	76,5
	Nederlands	85	16,2	16,2	92,7
	Wiskunde	38	7,3	7,3	100,0
	Total	524	100,0	100,0	

Gender

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid		5	1,0	1,0	1,0
	andere	9	1,7	1,7	2,7
	jongen	240	45,8	45,8	48,5
	meisje	268	51,1	51,1	99,6
	zeg dat liever niet	2	,4	,4	100,0
	Total	524	100,0	100,0	

Schooltype

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	anders	24	4,6	4,6	4,6
	gymna	16	3,1	3,1	7,6
	havo	268	51,1	51,1	58,8
	havo/vwo	15	2,9	2,9	61,6
	vmbo TL	63	12,0	12,0	73,7
	vwo	138	26,3	26,3	100,0
	Total	524	100,0	100,0	

Klas

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1ste	83	15,8	15,8	15,8
	2de	90	17,2	17,2	33,0
	3de	26	5,0	5,0	38,0
	4de	207	39,5	39,5	77,5
	5de	68	13,0	13,0	90,5
	6de	50	9,5	9,5	100,0
	Total	524	100,0	100,0	

Resultaten: Meetnauwkeurigheid subschalen (meting 26 klassen)

Alpha Cronbach: $\alpha > .60$ = trainings- en evaluatiedoeleinden; $\alpha > .80$ = gewoon echt goed

Subschalen	Alpha Cronbach
1.1 Doorvragen dieper begrip leerstof	0,710
1.2 Eerlijke inclusie beurttoewijzing	0,800
1.3 Antwoordtijd en -ruimte	0,681
1.4 Persoonlijke aandacht en waardering	0,762
2.1 Leerbevorderende feedback	0,902
3.1 Leerbevorderende aanwijzingen	0,704
3.2 Leermomentum-overname	0,608
4.1 Effectief en stimulerend uitleggen	0,877
5.1 Hoge verwachtingen "uitspreken" klasniveau	0,823
5.2 Hoge verwachtingen "uitspreken" individueel niveau	0,765

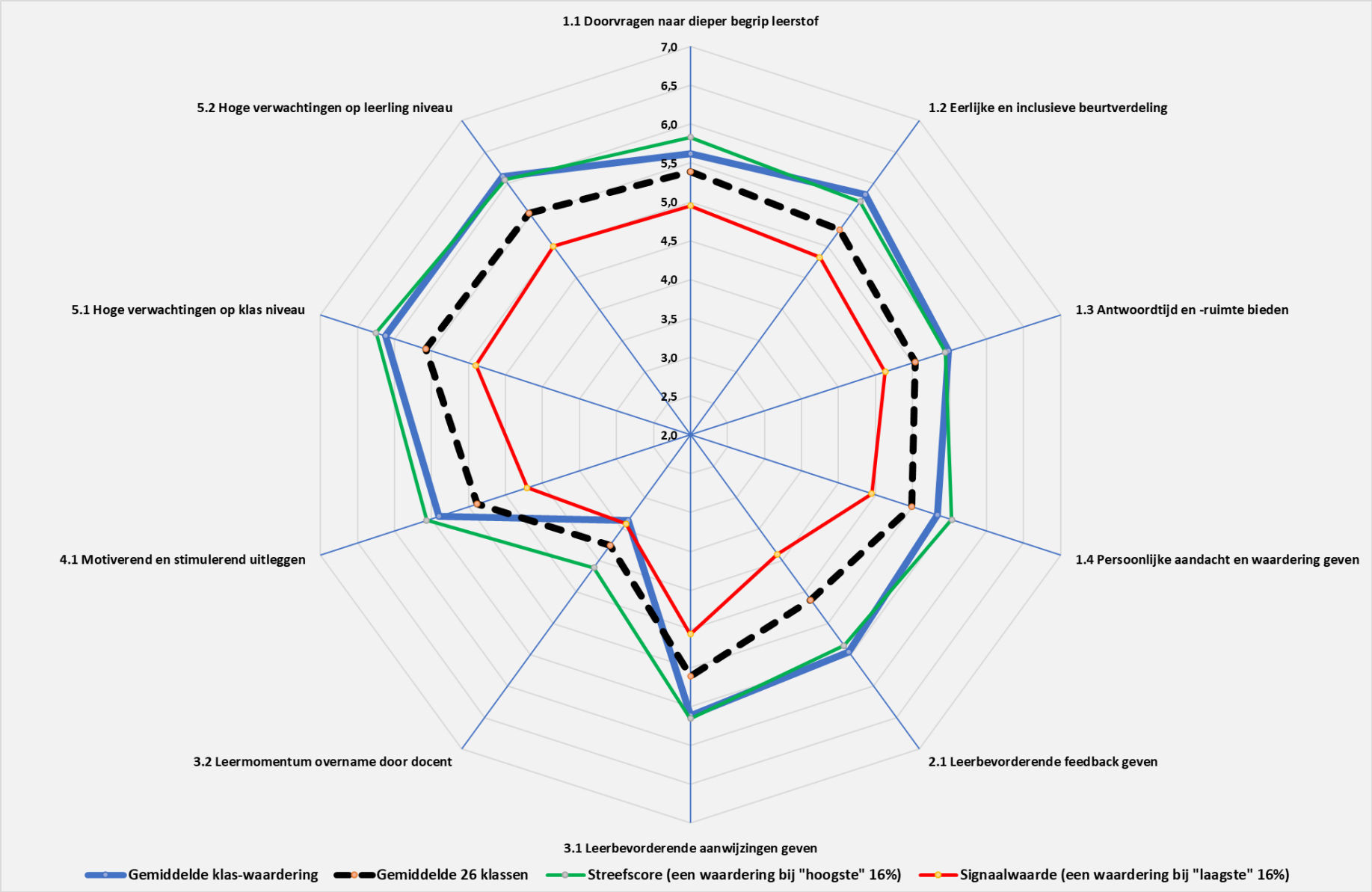
Resultaten: Uitkomsten subschalen (gemiddelde 26 klassen)

Subschalen	Gemiddelde klas waardering (1-7)
1.1 Doorvragen dieper begrip leerstof	5,3906
1.2 Eerlijke inclusie beurttoewijzing	5,2672
1.3 Antwoordtijd en -ruimte	5,0355
1.4 Persoonlijke aandacht en waardering	4,9896
2.1 Leerbevorderende feedback	4,6250
3.1 Leerbevorderende aanwijzingen	5,1092
3.2 Leermomentum-overname	3,7644
4.1 Effectief en stimulerend uitleggen	4,8873
5.1 Hoge verwachtingen "uitspreken" klasniveau	5,5782
5.2 Hoge verwachtingen "uitspreken" individueel niveau	5,5282

Resultaten: Gemiddeld laagste klaswaardering 'Didactiek Hoge Verwachtingen'

Resultaten: Gemiddeld hoogste klaswaardering ‘Didactiek Hoge Verwachtingen’

Deel 5. Welke vragen/opmerkingen zijn er nog?

- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

Deel 6. Meedoen aan pilot 3?

Bijdrage aan de eerste gevalideerde vragenlijst die het hoge-verwachtingen-gedrag van leraren vanuit leerlingperspectief meet.

EN

Jullie leerlingen een stem geven hoe zij de verwachtingen van hun docent ervaren.

We komen in het bijzonder in contact met docent van de leerwegen:

- VMBO Basisberoepsgericht leerweg
- VMBO Kaderberoepsgericht leerweg
- VMBO gemengde leerweg
- VMBO theoretisch leerweg

Beschrijving traject

- Mail naar Shyro van Nieuwenhuijsen | niesa@hr.nl
- Aanleveren namen leraren en contactpersoon en postadres school
- Opstellen gepersonaliseerde vragenlijsten voor twee klassen
- Afnamen van vragenlijsten en terugsturen in retourenvlop
- Opstellen klasanalyses en terugkoppeling naar leraren
- Factoranalyses, IRT analyse, betrouwbaarheidsanalyse en daadwerkelijk resultaten

Niveau klas	Aantal	Jaar klas	Aantal
vmbo-bb	0	1	13
vmbo-kb	0	2	15
vmbo-gl	0	3	6
vmbo-tl	10	4	17
havo	32	5	15
vwo	24	6	5
mbo	2		
vmbo-tl/havo	1		
havo/vwo	2		

hr.nl/lectoraatdidactiek

Onderzoekspresentatie 10 maart 2025

